

TERTIARY EDUCATION ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

UDC 37.04:81`4+81`06

DOI 10.35433/pedagogy.3(110).2022.100-115

METHODS OF IMPLEMENTING THE COMMUNICATIVE-ACTIVITY APPROACH UNDER CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING OF A FOREIGN LANGUAGE

N. M. Andriichuk*, O. P. Pryshchepa, O. V. Svysiuk***, Z. A. Biloshytska******

The article deals with theoretical fundamentals of the communicative-activity approach to mastering foreign languages as well as methods of its implementation under conditions of distance learning. Authors of the publication share the practical experience of distance work with freshmen of the Zhytomyr Polytechnic State University, foreign students studying the Ukrainian language. The publication considers problems that arise at the initial stage of learning a foreign language regardless of the language studied. The particular importance is attached to the following issues: the language divide, its types, reasons of its occurrence and ways to overcome it; typical mistakes made by students in the process of distance learning of reading and writing, as well as ways and methods for their prevention and elimination; the methodology for pronunciation training. The authors of the article tend to consider the usage of podcasts, mental maps and communicatively oriented authentic textbooks to be the most effective methods of distance work.

The article provides the description of textbooks which are focused on the communicative-activity approach to the language learning and enable to essentially achieve the educational goal during the distance learning process. The publication emphasizes that of the four types of speech activity - speaking, writing, reading, listening - reaching the first one is especially challenging in the distance learning process. The joint use of exercises from the textbook and the students' involvement in real

* Candidate of Pedagogical Sciences (PhD in Pedagogy), Associate Professor
(Zhytomyr Polytechnic State University)
andrnata1977@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8194-5417

** Candidate of Philological Sciences (PhD in Philology), Senior Lecturer
(Zhytomyr Polytechnic State University)

laune8@ukr.net

ORCID: 0000-0002-0664-3301

*** Senior Lecturer

(Zhytomyr Polytechnic State University)

elena-sv@ukr.net

ORCID: 0000-0002-2775-588X

**** Ukrainian Language Teacher

(Centre of Pre-academic Education and Work with Foreign Students Zhytomyr Polytechnic State University)

zoya.biloshytska@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9321-7342

speech situations is successful for developing speaking skills. The authors propose patterns of real speech situations, describe their content and methodology of their application. They also vividly prove the effectiveness of using podcasts, mental maps, and authentic textbooks in the language learning process.

Keywords: communicative-activity approach; language divide; distance learning; foreign language.

МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНО-ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Н. М. Андрійчук, О. П. Прищеп, О. В. Свисюк, З. А. Білошицька

У статті йдеться про теоретичні засади комунікативно-діяльнісного підходу у вивченні іноземних мов та методи його реалізації в умовах дистанційного навчання. Автори публікації діляться практичним досвідом дистанційної роботи зі студентами політехнічного університету, які вивчають іноземну мову перший рік, зокрема йдеться про іноземців, які вивчають українську мову. У публікації розглянуті проблеми, які виникають на початковому рівні вивчення іноземної мови, незалежно від того, яка мова вивчається. Зокрема, йдеться про мовленнєвий бар'єр, його різновиди, причини його виникнення та шляхи долання; про типові помилки, яких припускаються студенти під час дистанційного навчання читання й письма, а також про шляхи запобігання їм і способи їх усунення; про методіку тренування вимови тощо. Автори статті схиляються до думки про те, що найбільш ефективними методами дистанційної роботи викладача зі студентами є використання подкастів, ментальних карт і комунікативно зорієнтованих автентичних підручників.

У статті подано характеристику підручників, які орієнтовані на комунікативно-діяльнісний підхід у вивченні мови й здатні якісно забезпечити навчальну мету під час дистанційного навчання. У публікації наголошується на тому, що з чотирьох видів мовленнєвої діяльності – говоріння, письма, читання, аудіювання – найважче в умовах дистанційного навчання забезпечити говоріння. Для успішного формування навичок з говоріння, окрім вправ із підручника, варто залучати студентів до мовленнєвих ситуацій, які виникають в житті, а зразки таких ситуацій, виходячи з власного досвіду, пропонують автори публікації, зокрема описують їхній зміст і методіку їх застосування. Автори наочно доводять ефективність використання у навчанні студентів подкастів, ментальних карт та автентичних підручників.

Ключові слова: комунікативно-діяльнісний підхід, мовленнєвий бар'єр, дистанційне навчання, іноземна мова.

Introduction of the issue. Teaching foreign languages, especially at the initial stage (first course and preparatory courses of the Polytechnical University), in the conditions of distance learning requires a specific methodology and system of exercises. Modern approaches to learning a foreign language distinguished by the scientists comprise the following ones: cognitive, informational, innovative, communicative, intuitive-conscious, "thematic", pragmatic, etc. Our attention will be focused on the communicative-activity approach.

Today's well-known and already widely used programs for remote work with students such as Zoom, Meet and Google

Постановка проблеми. В умовах дистанційного навчання іноземних мов, особливо на початковому етапі (перший курс та підготовчі курси політехнічного університету), викладання вимагає специфічної методіки та системи вправ. Серед сучасних підходів до навчання іноземної мови, науковці виділяють такі: когнітивний, інформаційний, інноваційний, комунікативний, інтуїтивно-свідомий, "тематичний", прагматичний тощо. Ми ж зосередимо увагу на діяльнісно-комунікативному.

Відомі сьогодні та вже широко застосовувані програми віддаленої роботи зі студентами на зразок Zoom, Meet і Google Class Room, звісно, значно

Classroom, of course, greatly facilitate the teacher's work with students, but they do not solve all the problems that teachers face. The connection and sound quality during video sessions are not always of high quality (the words pronounced by students are not distinct enough, sometimes parts of words or even sentences are lost in the flow of speech, etc.). The teacher cannot ignore it. Preference in studying grammar rules and acquiring proficiency in writing are not the methods to resolve the situation, because good knowledge of grammar alone does not ensure the achievement of the required level of foreign language proficiency, which will allow to communicate with native speakers. With regard to reading, it is impossible to ensure mastering the language without the ability to read, for the main part of educational material is presented in the form of texts, grammar tables and exercises. Good language skills imply the ability not only to read and write, but speak as well. They also presuppose a developed linguistic intuition, i.e., a subconscious cognition of the language structure.

How to ensure high-quality teaching of a foreign language if it takes place remotely? What methods and what system of exercises should be used, if the communicative-activity approach is considered to be the main one in the study of foreign languages?

Current state of the issue. Modern scientists such as V. Bykov, Yu. Bogachkov, M. Kuharenko, N. Syrotenko, and O. Rybalko are engaged in the research work of the methods and methodology of using ICT during distance learning process. The designing of a distance course, the processing of information materials and control in distance learning are among the problems investigated by these scientists [4]. The issue of the ICT use in the study of foreign languages was also studied by Ya. Bulakhova, G. Degtyareva, O. Zymovets, L. Zlativ, O. Zubov, O. Kamenskyi, D. Kutsoyannis, A. Manako, F. Maniu, L. Morska, V. Osadchyi, V. Osova, P. Panaiotidis, Ye. Polat, O. Radzievska, V. Romashenko,

полегшують роботу викладача зі студентами, але не вирішують усіх проблем, які постають перед викладачами. Зв'язок і якість звуку під час відеосесій не завжди якісний (нечітко чути, як студент вимовляє слово, іноді губляться в потоці мовлення частини слів і речень тощо). Залишити це поза увагою викладач не може. Надати перевагу вивченню граматики й навичок писемного мовлення – це також не вихід із ситуації, адже гарні знання із самої лише граматики не забезпечують досягнення необхідного рівня володіння іноземною мовою, який дасть змогу спілкуватися нею з носіями мови. Що ж до читання, то забезпечити вивчення мови без вміння читати взагалі неможливо, адже основна частина навчального матеріалу подається у вигляді текстів та граматичних таблиць і вправ. Гарні знання мови – це здатність не лише читати й писати, а й говорити. Це також розвинене відчуття мови, тобто підсвідоме відчуття структури тієї чи іншої мови.

Як забезпечити якісне викладання іноземної мови, якщо це відбувається дистанційно? Яку методику застосувати і яку систему вправ використати, якщо основним у вивченні іноземних мов нині вважається комунікативно-діяльнісний підхід?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням методів і методології застосування ІКТ в дистанційному навчанні займаються такі сучасні вчені, як В. Биков, Ю. Богачков, М. Кухаренко, Н. Сиротенко, О. Рибалко. У колі досліджуваних цими вченими проблем є також, зокрема проектування дистанційного курсу, опрацювання інформаційних матеріалів та контроль у дистанційному навчанні [4]. Питання застосування ІКТ у вивченні іноземних мов досліджували також Я. Булахова, Г. Дегтярьова, О. Зимовець, Л. Златів, О. Зубов, О. Каменський, Д. Кутсоянніс, А. Манako, Ф. Маніу, Л. Морська, В. Осадчий, В. Осова, П. Панайотідіс, Є. Полат, О. Радзієвська, В. Ромашенко, П. Сердюков, А. Троцко, В. Уліщенко, А. Фіньков, Н. Фоміних, А. Хатжипанайотіду, Е. Хрістодулу,

P. Serdiukov, A. Trotsko, V. Ulishchenko, A. Finkov, N. Fominykh, A. Khatzhypanaiotidu, E. Khristodulu, A. Yankovets and others [4; 5; 6].

The general principles of formation, implementation, and adjustment of the National Informatization Program in Ukraine, as well as the use of information technologies in the educational process, are determined by the following documents: the Law of Ukraine "On Basic Principles of Information Society Development in Ukraine for 2007-2015" [1] and the Law of Ukraine "On the National Informatization Program" [2]. Considering the requirements of the modern world, the expediency and necessity of using ICT in the educational process are also discussed in the Recommendations of the Council of Europe on language education [7]. Considering Ukraine's desire to integrate into the European Union, not only the foreign language training of future specialists, but also the formation of their skills to work in the information society are becoming extremely important today.

Modern researchers, O. Kovtun in particular [4], believe that during education process it is necessary to create such conditions so that students learn a foreign language like a person learning his mother tongue in the childhood. In their opinion the problem of linguistic didactics is that, according to its prescriptions, the learning process is oversaturated with exercises. Followers of the communicative-activity approach emphasize that unconscious language acquisition is deeper and better than conscious learning. Therefore, a full-fledged communication during the learning process is ensured owing to the refusal from conscious language learning that is determined as a strength of the communicative-activity approach.

The ability to memorize information plays an essential role in learning. A person is known to be able to memorize the same information to a different extent, depending on how it is presented, and to which senses the source of information makes an appeal to. It is proved that the information that is not only heard or seen, but heard, seen, discussed, and supported by actions is best remembered. Taking into

A. Янковець та інші [4; 5; 6].

Загальні засади формування, виконання та коригування Національної програми інформатизації в Україні, а також використання інформаційних технологій у навчальному процесі визначають такі документи, як Закон України "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки" [1] і Закон України "Про Національну програму інформатизації" [2]. Про доцільність і необхідність використання ІКТ в освітньому процесі, з огляду на вимоги сучасності, йдеться також у Рекомендаціях Ради Європи з мовної освіти [7]. Зважаючи на прагнення України інтегруватися до Європейського Союзу, неабиякого значення сьогодні набуває не лише іншомовна підготовка майбутніх фахівців, а й формування в них навичок роботи в інформаційному суспільстві.

Сучасні дослідники, зокрема О. Ковтун [4], вважають, що під час навчання необхідно створити такі умови, щоб студенти засвоювали іноземну мову, як людина в дитинстві засвоює рідну, а проблема лінгводидактики, на їхню думку, полягає в тому, що, згідно з її приписами, процес навчання перенасичують вправами. Послідовники ж комунікативно-діяльнісного підходу наголошують на тому, що несвідоме засвоєння мови глибше і краще, ніж свідоме вивчення. Тому повноцінна комунікація під час навчання забезпечується завдяки відмові від свідомого вивчення мови, і саме в цьому сила комунікативно-діяльнісного підходу.

У навчанні важливу роль відіграє здатність запам'ятовувати новий матеріал. Людина, як відомо, може запам'ятати ту саму інформацію краще чи гірше, залежно від того, як саме вона подається і до яких органів чуття апелює. Відомо, що найкраще запам'ятовується те, що не лише почуте чи побачене, а те, що почуте, побачене, обговорене й підкріплене діями. Зважаючи на це, можна стверджувати, що саме комунікативно-діяльнісний підхід здатний забезпечити успіх у вивченні іноземної мови.

Отже, викладач мусить планувати

consideration these data, it can be argued that it is the communicative-activity approach that can ensure success in learning a foreign language. Thus, the system of exercises should be planned by teacher in such a way that the same information goes through all the stages mentioned above:

I – introduction of new vocabulary or acquaintance with a new text;

II – regularization and consolidation of new vocabulary or discussion of the content of the text read;

III – formation of skills of using new words or reproducing a part of the text (answers to the questions, listening comprehension, retelling, etc.) in a form that would be as close to the life communicative situation as possible. Each exercise, each technique in learning a foreign language should be a communication tactic that is part of the communication strategy.

Therefore, there exists an objective need to develop with students of non-linguistic majors the skills and abilities of effective use of Internet resources during the process of mastering a foreign language.

Aim of research is to publicize the methodology of distance learning of foreign languages (English, German, Ukrainian); to give practical recommendations for the implementation of communicative-activity approach to teaching foreign languages at higher educational institutions.

Results and discussion.

Communicative strategy is a general vector of a speaker's linguistic behavior which is expressed in a system of well-considered and sequential actions aimed at achieving the ultimate communicative objective. When planning linguistic behavior, the speaker must already have formed the appropriate ideas and knowledge about standard communicative situations to be able to make at least the basic analysis. Thus, a sample of similar template models / invariants of situations, which will be a collective basis for the individual formation of the speaker as a unique communicator should be present in the consciousness of students being linguistic personae [6].

For example, English language textbooks "Focus" by Pearson publishing house, "New

систему вправ таким чином, щоб одна й та ж інформація проходила через усі, зазначені вище, етапи:

I – введення нової лексики або знайомство з новим текстом;

II – закріплення нової лексики або обговорення змісту прочитаного тексту;

III – формування вмінь вживати нові слова або відтворювати частини тексту (відповідати на запитання, розуміти на слух і переказувати основний зміст тексту тощо), до того ж у такій формі, яка була б максимально наближеною до життєвої мовленнєвої ситуації, тобто кожна вправа, кожен прийом у навчанні іноземної мови має являти собою комунікативну тактику, яка є частиною комунікативної стратегії.

Існує об'єктивна потреба в тому, щоб сформувані у студентів технічного напрямку навчання вміння і навички ефективного використання Інтернет-ресурсів у процесі вивчення іноземної мови.

Мета дослідження – описати методику дистанційного навчання іноземних мов (англійської, німецької, української як іноземної); дати практичні рекомендації щодо реалізації комунікативно-діяльнісного підходу до викладання іноземних мов у політехнічних закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу.

Комунікативна стратегія є загальним вектором мовленнєвої поведінки мовця, що виражається в системі продуманих ним поетапних мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення кінцевої комунікативної мети. При плануванні мовленнєвої поведінки у мовця мають бути вже сформовані відповідні уявлення та знання про звичайні ситуації спілкування, щоб він був здатним хоч би до елементарного їх аналізу. Отже, у свідомості студентів як мовних особистостей має бути зразок схожих шаблонних моделей/інваріантів ситуацій, який становитиме колективне підґрунтя індивідуального становлення мовця як самобутньої особистості комуніканта [6].

Таку систему вправ, наприклад, мають підручники з англійської мови "Focus" видавництва "Pearson", "New destinations"

destinations" by MM publications as well as textbooks in German language of the publishing house "Hueber" ("Schritte", "Themen Neu" for students of higher educational institutions) have such system of exercises. These books are divided according to the levels of complexity and meet the requirements of the appropriate level of knowledge certificate (A1–A2, B1–B2, C1–C2). The system of exercises in these textbooks is based on the principles of a communicative-activity approach. A new lexical material is presented for authentic listening (video from a disc attached to the textbook or video from a podcast specifically created for this textbook), then students are required to answer questions simply marking a correct and incorrect answer (sort of a test), and then fulfil more complex tasks: to complete the sentences with the words from a box, and only after that to give an expanded written answer (to make a story in accordance with the example or pattern provided). Such textbook structure encourages the application of the following methods: explanatory-illustrative, reproductive, partial search, research, problem statement.

The similar structure is peculiar to the Ukrainian language textbooks for foreigners by O. Antoniv, L. Pauchok ("The Ukrainian language for beginners. Modular course", an audio disc is provided), Danuta Mazuryk ("The Ukrainian language for foreigners. Step by step": the material is presented according to the communicative-cognitive principle), N. Svarych, N. Lysenko, R. Kryvko, S. Svitlychna, T. Tsapko, O. Barchuk and others.

Some principles are to be observed: the principles of succession, coherence of presenting the educational material, the principle of age correspondence (all tasks are focused on a certain age category and take into account young people interests) and the principle of advanced learning (each successive section represents a more complicated level, exercises and texts contain a certain percentage of new vocabulary the student will be able to understand from the context even without knowing the translation, i.e. to guess; in addition, these words and expressions are

видавництва "MM publications"; підручники з німецької мови видавництва "Hueber" (зокрема, якщо мова йде про студентів закладу вищої освіти, то це "Schritte", "Themen Neu"). Вони розподілені за рівнями складності й відповідають вимогам відповідного рівня сертифікату на знання іноземної мови (це рівні A1–A2, B1–B2, C1–C2). Система вправ таких підручників ґрунтується на принципах комунікативно-діяльнісного підходу й побудована таким чином, що спочатку новий лексичний матеріал потрібно сприйняти на слух (відео з диску, який додається до підручника або відео із подкасту, створеного спеціально для цього підручника), потім потрібно дати відповіді на запитання до почутого, позначивши спочатку правильну й неправильну відповідь (щось на зразок тестів), а вже потім завдання ускладнюють: потрібно доповнити готові відповіді словами з рамки, і вже після того – дати розгорнуту письмову відповідь (скласти розповідь за зразком). Така побудова підручника спонукає до застосування таких методів, як пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький, проблемного викладу.

Подібну структуру мають також підручники з української мови для іноземців, авторами яких є О. Антонів, Л. Паучок ("Українська мова для іноземців. Модульний курс", книгу доповнює аудіодиск), Данута Мазурик ("Українська мова для іноземців. Крок за кроком": матеріал викладено за комунікативно-когнітивним принципом), Н. Сварич, Н. Лисенко, Р. Кривко, С. Світлична, Т. Цапко, О. Барчук та ін.

Тут очевидні принципи наступності, послідовності подання навчального матеріалу, а також принцип відповідності віку (усі завдання зорієнтовані на певну вікову категорію і враховані інтереси молодих людей) й принцип випереджаючого навчання (коли в кожному наступному розділі рівень ускладнюється настільки, що вправи й тексти містять певний відсоток нової лексики, яку студент зможе зрозуміти з контексту навіть не знаючи перекладу, тобто здогадатися; до того ж ці слова й вирази повторюються у вправах, що

repeated in exercises, that contributes greatly to their memorizing). All these facts make learning feasible and interesting.

In addition, these textbooks have two undeniable advantages: I – they are authentic, written by native speakers, and therefore, linguistic units presented in these textbooks correspond to the real system of the language studied (lexical and syntactic structures which are not really inherent to the system of the studied language may occur in textbooks written by non-native speakers); II – their electronic versions are available on the Internet, that makes them easy to use for students. As for the benefits electronic textbooks represent, they are indisputable. Colleagues from Ternopil, Ya. P. Kodliuk and I. I. Chekrii in particular, emphasize that it is the electronic textbooks that have new opportunities able to provide a logically constructed lesson, the clarity of visual and graphic elements, increase motivation and interest of students [7]. Due to the fact that the tasks in these textbooks are given in the progression of an increasing complexity, a number of problems that arise during learning a foreign language (a language barrier, pronunciation, memorizing problems) are overcome fairly quickly. We are primarily referring to the issue of a language barrier; problems of quick memorization of new vocabulary or word grammatical forms and syntactic constructions; problems with long-term memorization, which cause the learning material to be forgotten in one or two lessons after the beginning of a new topic; problem of the predominance of the first foreign language (mostly English), which results in the automatic reproduction of information not in Ukrainian, but in the first foreign language; difficulties in solving situational and creative tasks, etc. All mentioned above is taken into account and anticipated by the authors of the textbooks.

Thus, the topic "Meine Familie" begins with a video, after watching it the students are required to do exercises of level A, then more complex level B exercises and finally exercises of level C, which are supplemented by tables with a grammatical minimum:

сприяє їх запам'ятовуванню). Все це робить навчання доступним і цікавим. До того ж, ці підручники мають дві незаперечні переваги: I – вони автентичні, написані носіями мови, а отже, мовні одиниці в них відповідають реальній системі мови, яка вивчається (в підручниках, які пишуть не носії мови можуть траплятися лексико-синтаксичні структури, які насправді непритаманні системі вивчуваної мови); II – в інтернеті є їхні електронні версії, що робить їх зручними в користування для студентів. Що ж до переваг електронних підручників, то вони незаперечні. Це констатують, зокрема, колеги з Тернополя Я. П. Кодлюк та І. І. Чекрій, наголошуючи на тому, що саме електронні підручники мають нові можливості забезпечити логічну побудову уроку, чіткість візуальних та графічних елементів, підвищити мотивацію та зацікавленість студентів та учнів [7]. Завдяки тому, що завдання в цих підручниках подані від простого до складного, ряд проблем, які виникають під час вивчення іноземної (мовленнєвий бар'єр, формування вимови, проблеми із запам'ятовуванням) долається досить швидко. Йдеться насамперед про мовленнєвий бар'єр; проблеми швидкого запам'ятовування нової лексики чи граматичних форм слів і синтаксичних конструкцій; проблеми з довготривалим запам'ятовуванням, що спричинює забування навчального матеріалу через одне-два заняття після того, як почалося вивчення нової теми; проблеми з переважанням у мовленні першої іноземної мови (здебільшого англійської), що виливається в автоматичне відтворення інформації не українською, а саме першою іноземною; труднощі у вирішенні ситуативних та творчих завдань тощо. Все це враховано і передбачено авторами вищезазначених підручників.

Так, тема "Meine Familie", починається з відео, після прослуховування якого треба виконати спочатку вправи рівня А, потім – вправи складнішого рівня В і, нарешті, вправи рівня С, які доповнені таблицями з граматичним мінімумом:

1 40 C1 Tim und Lara

a Hören Sie und ordnen Sie zu.

ist ist kommt lebt kommt leben spricht sind wohnen

A Das ist Lara. Sie
aus Polen. Aus Lublin.
Laras Eltern
nicht zusammen.
Sie _____ geschieden.
Laras Vater _____ in Poznań.

B Das _____ Tim. Er
aus Kanada. Er
ein bisschen Deutsch.

C Lara und Tim
jetzt in München.

b Ergänzen Sie die Tabelle.

Personalpronomen	er/sie	kommt	lebt	spricht	ist
Tim → _____	sie	kommen	leben	sprechen	sind
Lara → _____					
Lara und Tim → <u>sie</u>					

Fig. 1. Sample exercises from the textbook "Schritte Neu International A1.1"

Podcasts [9] are regarded as another indispensable tool in distance learning of a foreign language. They can be used both for introduction and consolidation of lexical and grammatical material, in particular in the study of the functional lexis. They contribute to the formation of literacy skills (if it is a podcast with subtitles) and speaking (there are podcasts that are video simulators of pronunciation, and this is perhaps the best way to learn to pronounce a sound remotely).

It is experimentally proven that modern digital applications can be used at all stages of language training, including the monitoring of intermediate assessment of students' knowledge [11]. For example, the "National platform for studying the Ukrainian language of the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine" [3] contains electronic textbooks, Ukrainian language lessons, simulators and applications that you can use for independent training.

One of the methods we are currently using for teaching pronunciation is recording of small texts on a Dictaphone or presenting texts in audio messages. This kind of technique activates the student's interest and inclusion in the life situation on the one hand and enables the teacher to identify pronunciation errors and prevent the formation of incorrect pronunciation on the other hand. Unfortunately, none of the existing distance learning programs provides such a high sound quality during online classes that would allow you to hear pronunciation errors in the live speech.

Thus, having the text recorded on a Dictaphone or in an audio message, the teacher can analyze it, give

Незамінним засобом у дистанційному навчанні іноземної мови стають подкасти [9]. Їх можна використовувати і для введення, і для закріплення лексико-граматичного матеріалу, зокрема у вивченні професійної лексики. Вони сприяють, зокрема, формуванню навичок грамотного читання (якщо це подкаст, в якому озвучується виведений на екран текст) та говоріння (є подкасти, які являють собою відео-тренажери з вимови, і це чи не найкращий спосіб навчити правильно вимовляти той чи інший звук дистанційно). Сьогодні також експериментально доведено, що на всіх етапах мовної підготовки можуть бути використані цифрові додатки, зокрема й під час проведення моніторингу проміжного контролю знань студентів [11]. Так, на "Національній платформі з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України" [3] розміщено електронні підручники, уроки української мови, тренажери та додатки, за якими можна навчатися самостійно.

Одним з засобів, який ми використовуємо зараз у роботі зі студентами при постановці вимови, є запис читання невеличких текстів на диктофон або оформлення читання як звукове повідомлення. Це своєрідний прийом зацікавлення та включення в життєву ситуацію, що активізує студента, а викладачеві дає змогу виявити мовленнєві огріхи та запобігти формуванню неправильної вимови. Жодна з існуючих програм дистанційного навчання, на жаль, не забезпечує такої якості звуку під час онлайн-занять, яка б дозволяла в потоці живого мовлення почути помилки у вимові.

recommendations in regard to the improvement of pronunciation skills. In our opinion, there is no need to assess students' first sound recording at the elementary level, especially when a great number of mistakes was made. In this case we advise to bear in mind the teacher's comments on the correct pronunciation and try again. Usually, the speech is much clearer the next time. This approach to assessment during the distance learning process contributes much to an optimistic attitude towards learning a foreign language, belief in one's abilities and moreover forms respect for the teacher. It prevents occurrence of the language divide but as a psychosocial phenomenon (when there arises a conflict between a teacher and a student), i.e., prevents the emergence of a language barrier on psychological grounds. Rapid sequence of words will be useful for eliminating the language barrier, which is a consequence of the already formed incorrect pronunciation (in this case we are dealing with the language barrier as a purely linguistic phenomenon). Colloquial rhyming is well remembered, so in a short time one can learn a lot of tongue twisters to train different sounds. The rhythm of tongue twisters promotes to the development of language perception and understanding. This is probably the simplest and most accessible method of eliminating speech inaccuracies.

Fiction films, especially those ones which gained a worldwide popularity are also very important for distance learning. Watching such films in the original language even at the initial stage of learning a foreign language has a very positive effect, because the methodology of teaching foreign languages involves the study of the language in symbiotic relationship with the world and culture of the nation whose language is studied. "A full-fledged communication in a foreign language requires not only the knowledge of the linguistic material, but culture and customs of a certain community of people as well. <...> General competencies consisting of declarative knowledge (knowledge of the world), sociocultural and intercultural awareness are formed in the

Отже, маючи зафіксований на диктофон чи у звуковому повідомленні текст, викладач може проаналізувати його, дати рекомендації студенту щодо покращення навичок вимови. Оцінювати перший звукозапис студентів на початковому рівні, якщо було допущено багато помилок, на нашу думку, не потрібно. Ми радимо в такому випадку спробувати ще раз, врахувавши зауваження викладача щодо правильності вимови – і зазвичай вже наступного ж разу мовлення виявляється набагато чистішим. Такий підхід до оцінювання при дистанційному навчанні сприяє оптимістичному ставленню до вивчення іноземної мови, що також є одним із принципів педагогіки, вірі в свої сили й формує повагу до особистості викладача, чим запобігає виникненню того ж мовленнєвого бар'єру, але вже як явища психосоціального (коли виникає конфлікт між викладачем і студентом), тобто запобігає виникненню мовленнєвого бар'єру на психологічному ґрунті. Усунути ж мовленнєвий бар'єр, котрий є наслідком вже сформованої неправильної вимови (в такому разі маємо справу з мовленнєвим бар'єром як суто лінгвістичним явищем), допоможуть скоромовки. Римована мова добре запам'ятовується, тож можна вивчити за короткий проміжок часу багато скоромовок, щоб тренувати різні звуки. Ритм скоромовок сприяє розвитку відчуття мови. Це, напевно, найпростіший і найдоступніший метод усунення мовленнєвих огріхів.

Неабияке значення в дистанційному навчанні мають також художні фільми, особливо ті, які здобули всесвітню популярність. Перегляд таких фільмів мовою оригіналу навіть на початковому етапі навчання іноземної мови має неабиякий позитивний ефект, адже методика викладання іноземних мов передбачає вивчення мови в нерозривній єдності зі світом і культурою нації, мова якої вивчається. "Для повноцінного спілкування іноземною мовою необхідним є не тільки вміння володіти мовним матеріалом, але й знання культури та звичаїв певної спільноти людей. <...> У процесі навчання іноземної мови формуються загальні компетенції, які

process of learning a foreign language" [8]. The socio-cultural competence, in particular, envisages students' assimilating socio-cultural peculiarities of the country whose language is studied, cultural values, moral and ethical norms, as well as the formation of skills to use them in practice (e.g., social skills, everyday life skills, etc.). Mental maps are considered to be frontmost among current teaching aids that also facilitate the teacher's distance work with students. They are easy-to-use in reflecting the thinking process and structuring information. They are of great help to better memorize educational material, including grammar. It has been proven that more than 80% of information perceived by a person is the information obtained visually. Thus, mental maps can be successfully applied for studying the material that requires systematization or for presenting information that has a systemic nature (i.e., mental maps would be appropriate in studying morphology referring to learning Ukrainian as a foreign language). Despite its perceptual simplicity the use of a mental map requires the teacher's explanations and comments. The experiment conducted offers proof that the effectiveness of memorization in the visual perception of diagrams and tables is much higher than lectures or explanations without visualization. (See Fig. 2, 3).

The mental map saves time not only for presenting material, but also for its studying. Visualization, in particular, is defined as the creation of images for expressing symbols, which contributes to an absolute understanding of the text, data, information, complementing the scientific explanation or logical argumentation [10].

According to information sources, the Java programming language is used for creating a program FreeMind which enables to develop memory cards. FreeMind is distributed under the general public license of GNU and has advanced export capabilities. XHTML export allows you to create a map with an extensive structure and links to external sources [12].

складаються з декларативних знань (знання світу), соціокультурних та міжкультурного усвідомлення" [8]. Зокрема, соціокультурна компетенція передбачає засвоєння студентами знань соціокультурних особливостей країни, мова якої вивчається, культурних цінностей та морально-етичних норм, а також формування вмінь їх використовувати у практичній діяльності (наприклад, соціальні вміння, навички повсякденного життя тощо).

До популярних нині засобів навчання, які також полегшують дистанційну роботу викладача зі студентами, належать ментальні карти. Вони зручні тим, що візуально відображають процес мислення і структуризації інформації. Вони допомагають краще запам'ятати навчальний матеріал, зокрема граматику, адже загальновідомим фактом є те, що понад 80% сприйнятої людиною інформації – це те, що надійшло візуальним шляхом. Так, ментальні карти можна успішно застосовувати при вивченні матеріалу, котрий потребує систематизації або має системний характер (наприклад, якщо мова йде про вивчення української мови як іноземної, то ментальні карти були б доречні при вивченні морфології). Звісно, попри свою простоту в сприйманні, застосування ментальної карти потребує пояснень і коментаря викладача, але ефективність запам'ятовування під час візуального сприймання схем і таблиць в рази вища за метод лекцій чи пояснень без візуалізації, що доводить і проведений нами експеримент (див. Рис. 2, 3).

Ментальна карта не лише заощаджує час подачі матеріалу, а й час його вичення. Візуалізацію визначають, зокрема, як створення зображень для вираження символів, що дозволяє більш повно зрозуміти текст, дані, відомості, доповнюючи наукове пояснення або логічну аргументацію [10].

Сьогодні, як зазначають інформаційні джерела, мовою програмування Java написана вільна програма FreeMind, яка дозволяє розробляти карти пам'яті. FreeMind розповсюджується згідно із загальною публічною ліцензією GNU і має розширені можливості експортування. Експорт XHTML дозволяє створити карту-схему з розгалуженою структурою і посиланнями на зовнішні джерела [12].

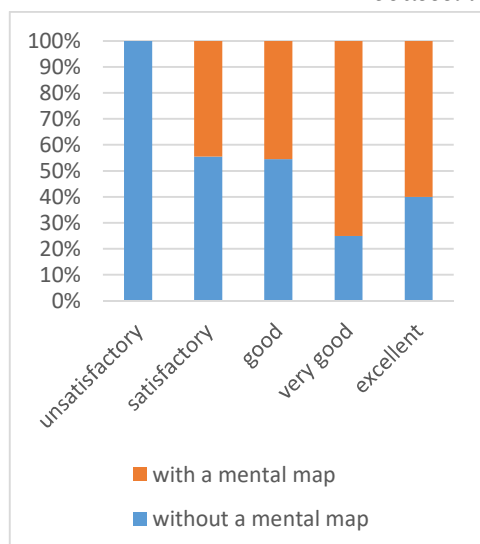

Fig. 2. The ratio between levels of material memorizing by means of a mental map and without it

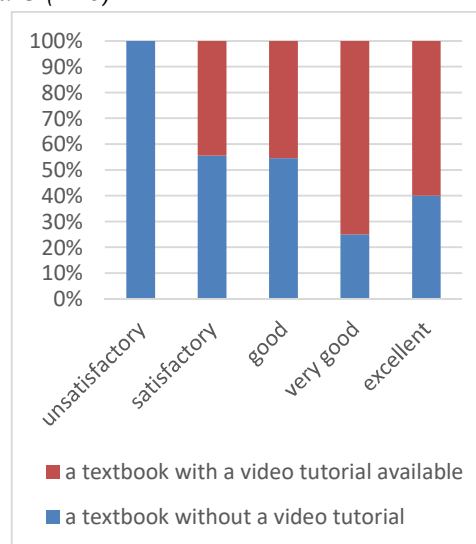

Fig. 3. The ratio between levels of material assimilation presented in podcasts and without them

Fig. 4. Sample memory card used at the Ukrainian language lessons while studying the grammatical theme "Conjunction" [12]

Experience demonstrates that speaking skills are the most difficult to be formed. This problem is easily solved provided that the teacher has a communicatively oriented textbook. What is the way out if there are no ready tasks? The learning process should start with this type of speech activity because the naturalness of the language acquisition process is one of the requirements that is currently brought for foreign language teachers. Similar to a child who starts learning a mother tongue with speaking, not with reading and writing, an adult who learns a foreign language must also start with speaking. Understanding of language is developed in case of its audio perception together with the further consciousness of its intonations, rhythms and logical pauses. When the speech basis of the simplest words and expressions is already established, then one can move on to

Як показує досвід, найважче сформувані навички говоріння. За умов наявності у викладача комунікативно зорієнтованого підручника ця проблема, звісно, легко вирішується. А що робити, якщо готових завдань нема? Насамперед потрібно розпочинати саме навчання з цього виду мовленнєвої діяльності, адже природність процесу засвоєння мови – одна з вимог, яка нині ставиться перед викладачами іноземної мови. Оскільки дитина починає вивчати рідну мову не з читання й письма, а з говоріння, так і доросла людина, котра вивчає іноземну мову, має починати з говоріння. Саме в процесі сприймання мови на слух, її інтонацій, її ритміки, логічних пауз, які стануть усвідомленими пізніше, розвивається відчуття мови. Коли ж мовленнєва основа з найпростіших слів і виразів уже створена, тоді можна переходити до читання й говоріння.

reading and speaking.

Another method of developing speaking skills is communicative situations. Their presence in the textbooks is of great benefit to the teachers. Otherwise, the teacher's skill to create such communicative situations for students will prove to be useful. Foreign students studying Ukrainian language should be given feasible tasks that require speaking skills, namely, to call to the Dean's office or to go there and ask (in Ukrainian) for a class register, to buy stationery in the store, to read an announcement or a poster and report to the group about what they have read, to ask for a route, to present a small project of acquaintance with the city where they study, to order food or tickets to the theater or museum, etc. Creating artificial situations is also productive, but not as productive as experiencing a life linguistic situation, where the knowledge of a foreign language itself is a stimulus and goal for speaking. Implementing a language strategy by means of such tactics enables us not only gain time but also make the process of language learning natural, which is considered to be the basis of the communicative-activity approach.

Since there exists a need to reinforce the knowledge the students have already gained, the out-of-class studying of the Ukrainian language also continues. To memorize educational material students are given small tasks (to watch an educational film, repeat the alphabet with podcasts, etc.) This form of learning resembles in its essence a distance learning and is in our opinion useful, because psychologically a person tends to forget what he has learned immediately after the lesson. This is how our memory works. Hence, there is a necessity to repeat the training material in an interesting and feasible form. The textbooks on the Ukrainian language for foreigners written by Ukrainian authors contain the necessary lexical and grammatical material, visualized by tables and diagrams. But in comparison to foreign ones mentioned above, national textbooks are obviously poorly designed, and they lose in terms of presenting the educational material.

Ще одним методом розвитку навичок з говоріння є мовленнєві ситуації. Знову ж таки, добре, якщо вони є в готовому вигляді в підручнику. А якщо їх нема? Тоді викладачу стане в нагоді вміння самостійно створювати для студентів мовленнєві ситуації. Так, наприклад, якщо це іноземці, котрі вивчають українську, то їм варто дати посильні завдання, що вимагають застосування навичок з говоріння, а саме: зайти в деканат і попросити українською журнал, сходити в магазин за канцелярським приладдям, зателефонувати в деканат і запитати українською, прочитати оголошення, афішу і зробити повідомлення в групі щодо прочитаного, запитати маршрут, представити невеличкий проект знайомства з містом, в якому вони навчаються, замовити їжу чи квитки на транспорт, в театр чи в музей тощо. Створення штучних ситуацій також продуктивне, але не настільки, як переживання життєвої мовленнєвої ситуації, де знання іноземної мови самі є стимулом і метою для говоріння. Реалізуючи мовну стратегію за допомогою такої тактики, ми не лише виграємо в часі, а й робимо процес вивчення мови природним, що і лежить в основі комунікативно-діяльнісного підходу.

Вивчення української мови іноземцями після занять в аудиторії також продовжується, адже потрібно закріпити вивчене. Ввечері, після занять, студенти отримують невеличкі за обсягом завдання (переглянути навчальний фільм, повторити абетку за допомогою подкастів тощо), щоб пригадати навчальний матеріал. Така форма навчання за своєю суттю нагадує дистанційне навчання і є, на наш погляд, корисною, адже психологічно людина схильна до забування того, що вивчила, одразу після закінчення заняття. Так працює наша пам'ять. Саме тому необхідно повторювати навчальний матеріал, але в такій формі, котра б зацікавлювала і не переважувала. Ті підручники з української мови для іноземців, які є в Україні й написані українськими авторами, містять необхідний лексико-граматичний матеріал, візуалізований таблицями, схемами, але якщо порівнювати ці підручники з описаними вище іноземними,

The main negative aspect of the educational literature available for studying the Ukrainian language by foreigners is the lack of non-standard tasks which provide impetus to activate imagination, make students think and move gradually from simple, standard tasks towards more complicated requiring a creative approach. Such tasks should be unexpected for the student, impress with novelty and creativity, encourage to learn the language in action, in out-of-class situations that are as close to life as possible. However, the textbooks contain tasks aimed at reading and translating, formulating written questions to the text or answering the questions, grammar tables and rules with a huge number of exceptions typical of the Ukrainian language. All these things make the Ukrainian language, according to the students themselves, "an incredibly difficult language". Actually, such tasks make the current textbooks more of grammar guides with exercises than expedient means for teachers and students, and in our view do not contribute to the development of communicative competencies at the appropriate level. Therefore, in addition to Ukrainian language textbooks for foreigners, teachers also use other training resources prepared by themselves or in a best-case scenario find in a store or on the Internet (podcasts, educational, documentary and feature films, electronic books, etc.).

One of such books that can be successfully used for teaching purposes is a book created by Ukrainian artist and illustrator Yulia Osyka from New York. According to the author, the idea of creating a book that would help English speakers understand Ukraine better and learn the language, came by chance. There was a desire to create something purely Ukrainian [13].

An easy-to-understand book that can suit anyone assists foreigners learn the Ukrainian language. "Ukrainian in Pictures: Learn Ukrainian. Make your Baba Proud!" is an easy and exciting introduction to Ukrainian culture. Since the author of the book is not a writer, drawing was chosen to be a main tool. After the creation of illustrations there appeared

то вітчизняні, вочевидь, програють і в оформленні, і в принципах подання навчального матеріалу.

Головним недоліком існуючої нині навчальної літератури для вивчення української мови іноземцями вважаємо відсутність в ній нестандартних завдань, які дивують, активізують уяву, змушують думати, підводять поступово від простих, шаблонних завдань, до вирішення творчих, які вимагають творчого підходу. Такі завдання мають бути несподіваними для студента, вражати новизною і креативністю, спонукати до вивчення мови в дії, в ситуації, за межами аудиторії навіть, які максимально наближені до життя. Проте в них ми маємо такі завдання, як читання й переклад, побудова письмових запитань до тексту чи відповідь на готові питання, граматичні таблиці, правила з величезною кількістю винятків, що властиво українській мові і що робить її, за словами самих студентів, "неймовірно складною мовою". Насправді такі завдання роблять нинішні підручники скоріше граматичними довідниками з вправами, а не підручною книгою викладача й студентів, а також, на нашу думку, не сприяють розвитку комунікативних компетентностей на належному рівні. Тому викладачі, окрім підручників з української мови для іноземців, застосовують також інші навчальні засоби, частину з яких виготовляють самі чи, в кращому разі, знаходять в магазині або в інтернеті (подкасти, навчальні, документальні та художні фільми тощо).

Однією з таких книг є книга, створена українською художницею та ілюстраторкою Юлією Осикою з Нью-Йорка. За словами авторки, ідея створення книжки, яка б допомогла англомовним спікерам краще зрозуміти Україну та вивчити мову, у неї виникла випадково: з'явилося бажання зробити щось суто українське [13]. Проста для сприйняття книга, яка може підійти будь-кому, допомагає іноземцям вчити українську. "Ukrainian in Pictures: Learn Ukrainian. Make your Baba Proud!" – це просте та захоплююче знайомство з українською культурою. Так як автор книги не письменниця, то головним

a main character (Baba) who presents the information.

The book is currently available for free download on Amazon and iBooks. Only in the first few days it was downloaded more than 50 times.

Conclusions and research perspectives. In our opinion, modern textbooks on the Ukrainian language should be supplemented with audio discs, podcasts, or films. It would enable foreign students not only hear the language, but also see a situation in which the minimum vocabulary of the topic is used. It would also contribute to the implementation of a communicative-activity approach in learning the Ukrainian language as a foreign language.

The textbooks created by foreign colleagues from Germany and Great Britain, based on a communicative-activity approach to learning a foreign language (aimed at studying German and English respectively) are convenient and practical for distance work with students whereas they are based on the principles of succession, coherence, illustrative purpose, compliance and advanced learning. They are represented by educational and methodological literature of the publishing houses "Hueber", Germany ("Schritte Neu International" and "Themen Neu" for higher education students and adults), Pearson ("Focus") and MM publications ("New Destinations"). Working with these textbooks in groups of Ukrainian students we observed students' remarkable success in learning a foreign language. Since the above mentioned methods of communicative-activity approach proved their effectiveness in practice, we are planning to use the communicative-activity approach and the principles of succession, illustrative purpose, advanced learning and compliance (to the communicative purpose and age characteristics of students) as a basis for the creation of our own textbooks as well as podcasts and mental maps for practical classes in foreign languages, for teaching Ukrainian to foreign students in particular.

інструментом стало малювання. Спочатку були створені ілюстрації. Книга розміщена для безкоштовного завантаження на Amazon та в iBooks. Лише за перші кілька днів її завантажили більше 50 разів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок.

Сучасні підручники з української мови, на нашу думку, варто було б доповнити аудіодисками або створити подкасти, навчальні фільми, у яких студенти могли б не лише почути мову, а й побачити ситуацію, в якій вживається словниковий мінімум з теми. Це сприяло б реалізації комунікативно-діяльнісного підходу у вивченні української мови як іноземної. Так, наприклад, побудовані підручники, створені зарубіжними колегами з Німеччини та Великобританії з німецької та англійської мови, відповідно. Вони ґрунтуються на принципах наступності, послідовності, наочності, відповідності та випереджаючого навчання і є зручними в дистанційній роботі зі студентами. Це, наприклад, навчальна і методична література видавництва "Hueber" в Німеччині "Schritte Neu International" та "Themen Neu" для студентської молоді та дорослих, з англійської мови "Focus", видавництва "Pearson", "New destinations" видавництва "MM publications". Працюючи за цими підручниками в українських групах, ми спостерігали неабиякі успіхи студентів у вивченні іноземної мови. Переконавшись на практиці в ефективності вище зазначених методів комунікативно-діяльнісного підходу, ми плануємо створення власних підручників, в основу яких покладено комунікативно-діяльнісний підхід та принципи наступності, наочності, випереджаючого навчання й відповідності (комунікативній меті й віковим особливостям студентів), подкастів, а також ментальних карт для практичних занять, зокрема для навчання української мови іноземних студентів.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Pro osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini na 2007-2015 roky: Zakon Ukrainy vid 09 sichnia 2007 roku № 537-V [On Basic Principles of Information Society Development in Ukraine for 2007-2015: Law No 537-V, 2007, Jan. 09]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text> [in Ukrainian].
2. Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii: Zakon Ukrainy vid 04 liutoho 1998 roku № 74/98-VR [On the National Informatization Program: Law No 74/98-VR, 1998, Feb. 04]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
3. Natsionalna platforma z vyvchennia ukraïnskoi movy Ministerstva kultury ta informatsiinoi polityky Ukrainy [National platform for learning the Ukrainian language of the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine]. Retrieved from: <https://speakukraine.net/> [in Ukrainian].
4. Kovtun, O.V. (2015). Komunikatyvnyi pidkhid do fakhovoi pidhotovky maibutnikh perekladachiv: vid teorii do praktyky. [Communicative approach to training of future translators: from theory to practice]. *Naukovyi visnyk Mykolaiivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky – Scientific Bulletin of Mykolaiiv National University named after V.O. Sukhomlynskyi. Pedagogical sciences*, № 1, 143-148. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2015_1_30 [in Ukrainian].
5. Kozak, M. (2014). Komunikatyvnyi metod navchannia inozemnykh mov. [Communicative method of teaching foreign languages]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pedagogika. Sotsialna robota – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Pedagogy. Social work*, № 32, 93-95. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2014_32_33 [in Ukrainian].
6. Boyvan, O. S., & Tsmok, G. P. (2019). Diialnisnyi pidkhid yak dzherelo movlennievnykh stymuliv dlia rozvytku komunikatyvnykh umin studentiv na zaniattiakh iz rozmovnoi praktyky [Learning by Doing Approach as a source of linguistic incentives for the development of students' communicative skills in the classes for speaking practice]. *Visnyk studentskoho naukovohto tovarystva Donetskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stusa – Bulletin of the student scientific society of Donetsk National University named after Vasyl Stus* / [ed. number Khadzhinov, I.V. (head) and others]. Vinnytsia: DonNU named after Vasyl Stus, issue 11, vol. 2, 81-87 [in Ukrainian].
7. Kodliuk, Ya.P., & Chekriy, I.I. Rozrobka i stvorennia elektronnoho pidruchnyka dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity (za materialamy YuNESKO) [Elaboration and creation of electronic textbooks for general secondary educational institutions (based on UNESCO materials)]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technologies and teaching aids*, no. 81(1), 46-59. Retrieved from: <https://doi.org/10.33407/itlt.v81i1.3495> [in Ukrainian].
8. Vakaliuk, T.A., Osova, O.O., & Chernysh, O.A. Using information and communication technologies for the formation of linguodidactic competence of future foreign language teachers. *Information Technologies and Learning Tools*, 82 (2), 77-92. Retrieved from: <https://doi.org/10.33407/itlt.v82i2.3868> [in Ukrainian].
9. Sayko, M. M., Moroz, M. V., & Svysiuk, O. V. (2017). Zastosuvannia inshomovnykh podkastiv dlia rozvytku inshomovnoi profesiinoi komunikatyvnoi kompetentsii studentiv nemovnykh spetsialnostei [Using Podcasts with Students of Non-Linguistic Majors to Develop Professional Communication Competence]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedagogichni nauky – Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Pedagogical Sciences*, issue 1, 147-152. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2017_1_28 [in Ukrainian].
10. Halchenko, M. S., Borinshtein, Ye. R., & Ilina, H. V. (2021). Vizualni metafory v tsyfrovomu osvitnomu prostori. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia [Visual metaphors in digital educational environment]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby*

navchannia – Information technologies and teaching aids, no. 81(1), 1-14. Retrieved from: <https://doi.org/10.33407/itlt.v81i1.3846> [in Ukrainian].

11. Asadchykh, O.V., & Pereloma, T.S. (2021). Polifunktsionalne vykorystannia tsyfrovoykh dodatkov u protsesi navchannia maibutnikh filolohiv-orientalistiv. [Polyfunctional using of digital applications in the process of teaching future orientalist philologists]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technologies and teaching aids*, no. 81(1), 154-66. Retrieved from: <https://doi.org/10.33407/itlt.v81i1.3299> [in Ukrainian].

12. *Mahiiia ridnoho slova: uchen – suspilstvo: mentalni karty* [The magic of the native word: student-society: mental maps]. Retrieved from: http://nataliba.blogspot.com/2018/05/blog-post_13.html [in Ukrainian].

13. *Ukrainska iliustratorka stvoryla knyzhku, yaka dopomahaie inozemtsiam vchyty ukrainsku movu* [Ukrainian Illustrator Created a Book that Helps Foreigners Learn the Ukrainian Language]. (Aug. 5, 2020). [Online Video]. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=QsEfBLnxIkw> [in Ukrainian].

Received: July 12, 2022
Accepted: August 18, 2022